

HELT ELLER SKRALDE- MAND?

SKURVOGNSSPEKTAKLER

Jeg var ikke helt sikker på, hvad jeg skulle forvente på min første *ride-along*. Jeg var lige blevet ansat som underviser på Politiskolen i Brøndbyøster, året var 2009, og det var kutyme, at civile undervisere tog med på patruljekørsel for at blive klogere på politielevernes daglige opgaver. På den måde kunne vi bedre målrette vores undervisning i kriminologi, sociologi og psykologi til den virkelighed, de færdedes i.

Den mørke vinteraften startede med, at politilederen briefede vagtholdene i et af de nedslidte lokaler på Station City på Halmtorvet i København. Det var et tætpakket og ikke særlig ryddeligt lokale, der ud over mødeborde og stole var fyldt med papkrus, madpakker, tasker, uniformsdele og skudsikre veste. Vagthavende indskærpede, at patruljerne skulle huske at have fokus på egen sikkerhed.

Nogle dage forinden var Hells Angels-rockeren Brian Sandberg blevet skudt på ved højlys dag, mens han sad på den populære café Joe & the Juice i indre by. Der foregik også dengang voldelige konflikter mellem kriminelle grupper, som ud over at gøre københavnere

utrygge også betød skærpede krav til politiets sikkerhed. Betjentenes ansigter var alvorlige, men under overfladen fornemmede jeg også en ublu forventning om spænding til den kommende vagt.

Den patruljebil, jeg kom til at sidde på bagsædet af, blev som det første kaldt ud til en adresse i Sydhavnen, hvor en beboer havde klaget over høj musik og larm fra en nabo. Det var fredag aften ved 23-tiden i januar. Bælgmørkt og pivkoldt. Vi kørte rundt et stykke tid for at finde den rigtige adresse, som viste sig at være en form for skurvogn, der stod på en forblæst og frossen græsmark i et virvar af biler og skrot.

Vi stod ud af bilen, og betjentene lyste rundt med deres lommelygter for at danne sig et overblik over stedet. I det samme kom en kæmpe schæfer farende ud af mørket hen imod os, gøende og med vilde øjne, indtil rebet i dens Halsbånd blev strakt ud og hev den tilbage i et kraftigt ryk. De to betjente lod sig umiddelbart ikke mærke med noget, men gik blot i en stor bue uden om hunden, der lidt mere afdæmpet galpede videre. Jeg listede forsigtigt efter med hjertet bankende i halsen.

Fra skurvognen buldrede dyster metalmusik, og der lød høje stemmer. Det tog et par hårde slag med den forreste betjents lommelygte på den tynde dør, før en kraftig og tydeligt beruset mand slog den op. Med det samme afværgede manden med hånden, da han så, hvem de uindbudte gæster var. Han skulle lige til at smække døren i, men betjenten satte foden i klemme og spurgte manden, om han ville være så venlig at skruer lidt ned for musikken – af hensyn til sin nabo.

I nogle minutter parlamenterede manden og betjenten frem og tilbage, og mandens kammerat kom også til syne i døråbningen og begyndte snøvlende at blande sig i samtalen. Det var tydeligt, at mødet med ordensmagten ikke var det første for de to mænd, der mildt sagt ikke virkede begejstrede for besøget.

Den anden betjent, der indtil nu havde holdt sig i baggrunden, rømmede sig utålmodigt og sagde med myndig stemme, at nu var det vist tid til at opgive navn og CPR-nummer. Han fiskede blok og pen op fra brystlommen, mens han gik frem mod mændene i døren. I det samme kom der liv i schæferen igen. Den gøede højt og satte i løb mod betjenten, så han forskrækket og febrilsk famlede med blok og pen og endte med at tabe sin lommelygte på jorden med et dumpt bump.

SLAGSMÅL I TARTELETKØEN

Episoden ved skurvognen var bare den første af forskellige ordensforstyrrelser og lovovertrædelser, som patruljen kørte ud til den nat: et mindre færdselsuheld, bistand til psykiatrisk skadestue, hvor en påvirket mand havde truet personalet, tyveri fra 7-Eleven og slagsmål foran en natklub. Herefter kørte vi tilbage til 'City', hvor betjentene skrev rapport om nattens hændelser. På samme tid var det en begivenhedsrig og dramatisk nat for en menig borger, men også rutinepræget og hverdagsagtig for politibetjente i beredskab.

Turen den kolde januarnat illustrerer noget af spændvidden i de opgaver, det synlige politi må håndtere på gader og stræder. Betjente agerer fra tid

til anden socialarbejdere, konfliktmæglere, trygheds-
skabere, magtudøvere, ordensoprettere, forebyggere,
beskyttere og efterforskere. Politiet løser i det hele taget
et væld af opgaver ved at håndhæve loven, forebygge
kriminalitet og hjælpe borgere i nød, som politiloven fra
2019 foreskriver.

Politifolk har dagligt kontakt til borgere fra alle sam-
fundslag i situationer, hvor de typisk skal hjælpe eller
sanktionere, støtte eller udøve magt, og hvor de bliver
mødt med alt fra dyb taknemmelighed til udpræget
foragt. Politiet er ofte sidste udvej for os borgere: dem,
vi ringer til, når vi har brug for hjælp, eller når samfun-
dets øvrige institutioner har givet op.

Selv politiskeptiske eller politifjendtlige beboere på
fristaden Christiania ringer en gang imellem til politiet,
når nogen bliver overfaldet eller endda dræbt. Derfor
bliver politiet set på som både samfundets superhelte
og samfundets skraldemænd.

De glamourøse, actionprægede helteindsatser, hvor
betjente eftersætter og fanger kyniske gerningsmænd,
så retfærdigheden kan ske fyldest, fylder dog langt
mindre i virkeligheden end den del af arbejdet, der
handler om at håndtere socialt udsatte, misbrugere og
psykisk syge, der af den ene eller anden grund kalder
på assistance.

Når jeg læser døgnrapporten i min lokalavis, står det
for eksempel klart, at politiet bruger en del ressourcer
på at lede efter ældre borgere, der er gået hjemmefra,
at mægle i mere eller mindre banale konflikter såsom to
naboers strid om et hegn eller simpelthen at stoppe et

slagsmål ved den årlige tarteletfest i den lokale idrætsforening, som *Skive Folkeblad* rapporterede om i 2022. Det er måske ikke lige dén type opgaver, nyuddannede patruljebetjente går og drømmer om.

SAMTYKKE ELLER MAGT

De fleste, der har ferieret i Italien, Frankrig eller Spanien, har oplevet, at der er væsentligt mere politi i gaderne, end vi er vant til fra Danmark og de øvrige nordiske lande. Her glimrer politiet nærmest ved sit fravær både på land og i by. I vores hverdag er politiet ikke en synlig samfundsinstitution symboliseret ved en tilgængelig betjent på hvert andet gadehjørne, men snarere et lidt tilbagetrukket beredskab, som borgerne tilkalder efter behov.

Groft sagt skelner politiforskere mellem to forskellige polititraditioner, nemlig samtykkemodellen og magtbrugsmodellen. De to måder at udøve politivirk-somhed på stammer henholdsvis fra en angelsaksisk og en kontinentaleuropæisk sammenhæng og bygger på ganske forskellige præmisser og ideer om politiets rolle i samfundet og samspil med borgerne. Den samtykke-baserede model er mest udbredt i Storbritannien og Skandinavien, mens den magtbaserede model dominerer i Sydeuropa, USA og mange ikkevestlige lande i blandt andet Mellemøsten og Asien.

Samtykkemodellen er betinget af samarbejde med borgerne, der både symbolsk og konkret har overdraget en del af ansvaret for deres egen sikkerhed og tryghed og dermed magt til politiet. Politiet løser således sine

opgaver - ultimativt ved at udøve fysisk magt - på trods af at være i grotesk undertal i forhold til befolkningen, hvis nogen skulle finde på at gøre oprør.

Politifolk skal derfor, afhængigt af situationen, både kunne søge dialog og optræde autoritært, de skal begrænse magtbrug, samtidig med at de skal varetage egen og kollegers sikkerhed og løse konflikter med eller uden sanktioner. Det kræver gode evner til hurtigt at analysere og vurdere et væld af situationer, træffe beslutninger og handle derefter.

I lande med en magtbaseret politimodel har politiet ofte et militaristisk frem for civilt præg og er opdelt i mange forskellige mere eller mindre specialiserede styrker, der i højere grad fokuserer på at håndhæve loven end at samtale med borgerne. Det franske Gendarmerie Nationale og det italienske Arma dei Carabinieri er begge meget synlige i gadebilledet og en slags hybride enheder, der både udfører militære og politimæssige opgaver.

Danmark, Norge og Sverige er derimod kendte for deres enhedspoliti, der traditionelt har været en del af lokalsamfundet og nydt høj tillid herfra. Hvor den magtbaserede model markerer en distance mellem politiet og borgere, søger politiet i den samtykkeaserede model i højere grad at skabe en relation og møde borgerne i øjenhøjde.

BOBBY!

Den amerikanske sociolog Carl B. Klockars beskriver i klassikeren *The Idea of Police* fra 1985, hvordan han